

Ліпковська І.Я.

студентка,

Науковий керівник: Левченко О.П.

доктор філологічних наук, завідувач кафедри,

Національний університет «Львівська політехніка»

ГЕНДЕРНІ ВІДМІННОСТІ В УЖИВАННІ СЛІВ З ЕМОЦІЙНО-ЕКСПРЕСИВНОЮ ОЦІНКОЮ (НА МАТЕРІАЛІ КОМЕНТУВАННЯ ДОПИСІВ ВК)

Життя у суспільстві не може існувати без спілкування. Натомість сьогочасне життя не може існувати без інтернет-спілкування. Саме інтернет відкриває нам можливості спілкування без кордонів. Ще однією перевагою інтернету є те, що деяка інформація в ньому залишається у вільному доступі. На базі цієї інформації ми можемо робити свої дослідження та висновки.

Дослідники виокремлюють такі основні риси інтернет-спілкування:

- 1) добровільність контактів;
- 2) стійке прагнення до емоційного наповнення тексту, що виражається у створенні спеціальних знаків для позначення емоцій;
- 3) відсутність єдності простору і часу, тобто інтернет дає можливість бути одночасно у різних місцях, а також спілкуватися з людьми з інших часових поясів;
- 4) тип спілкування – майже завжди письмовий [2].

У процесі соціалізації дослідження контенту в інтернеті було інтенсивно спрямоване на пошук спільних і відмінних рис «чоловічого» та «жіночого» мовлення.

Термін *гендер* вперше почали використовувати 1970-х рр. Актуалізація і посилення розвитку досліджень про гендер в мовленнєвій діяльності припадає на кінцеві десятиліття ХХ ст., це зумовлено тим, що відбувався переворот в гуманітарних науках під дією постмодерністської філософії [2]. В українській «Енциклопедії освіти» зазначено: «Гендерні відмінності – це не біологічна відмінність чоловіків і жінок, а соціально-психологічна різниця між жіночими й чоловічими ролями, які виконують у соціумі його члени. Термін «гендер» трактується як поняття, яке об'єднує й характеризує соціально-сформовані психологічні риси, ознаки, властивості суспільної поведінки суб'єкта, детерміновані його статтю» [9].

Дослідженням впливу інтернету на психіку людини присвячено чимало праць, якими займалися такі вчені, як: К.Г. Кречетніков [14], Н.О. Герцовська [3], Н.В. Хамитов [17] та ін. Гендерним проблемам присвятили праці як вітчизняні вчені, так і дослідники за кордоном. Для прикладу, О. Есперсен виявив, що жінки вживають менше лайки, ніж чоловіки, а чоловікам в свою чергу зовсім не властиві евфемізмів. Також цей науковець ставить чоловіків на перше місце в інтелектуальному змаганні [11].

Специфікою дослідження гендерної поведінки особистості в інтернеті займалися такі науковці, як О.І. Горошко [6], Т.В. Говорун [5], Н.В. Грицяк [8], О.А. Костюк [13], О.А. Дмитрієва [9], Т.М. Мельник [15], які зробили великий внесок для ідентифікації спільних і відмінних рис у мовленні чоловіків та жінок. Серед українських вчених, які застосовували гендерний підхід до аналізу літературних текстів, а саме: В.П. Агеєва. [1], І.А. Жеребкіна [12], С. Павличко [16] та ін.

Найбільш актуальним видом аналізу рис чоловічого та жіночого мовлення в наш час, є вивчення мовленнєвої поведінки чоловіків і жінок у різних комунікативних ситуаціях [2; 6].

Необхідність вивчення цієї проблеми продиктована її значущістю для пізнання емоційної експресивності під час коментування в мережі інтернет. Також актуальність підтверджується відсутністю праць, які досліджують коментування.

Мета цієї праці – дослідити гендерні відмінності вираження емоційно-експресивних оцінок під час інтернет-комунікації.

Слова, які користувач ВК вживає, та стиль, який використовує під час коментування, є як психологічно важливим, так і важливим для наукових досліджень. Аналіз такого спілкування може відкрити нам інформацію про користувача, якщо він анонім або ж доповнити вже відому інформацію про нього.

В одній із тематичних груп «Книги українською (https://vk.com/public_ua_book)» у соцмережі «Вконтакте» було зібрано 200 відгуків за гендерним (чоловік/жінка) та мовним (українська мова) критерієм. Серед них 100 належить чоловікам і 100 жінкам. Ідентифікація статі відбувалася за допомогою позиціонованих імен користувачів ВК.

Інтернет-спілкування важко собі уявити без експресивного синтаксису. Отже, першим завданням праці є з'ясувати, яка стать використовує під час коментування більше знаків пунктуації для вираження емоцій, серед них знак оклику та три крапки.

У досліджених «чоловічих» коментарях виявлено 39 знаків оклику, проте усіх їх вжито у 13 коментарях. Також знайдено 6 знаків, що позначають три крапки, кожен в іншому коментарі. Натомість у «жіночих» коментарях наявні 30 знаків оклику (у 13 коментарях). Наявні 13 знаків три крапки у 9 коментарях.

Отже, частотність використання експресивних знаків пунктуації в дослідженому матеріалі є зіставною: 22% жіночих коментарів; 18% чоловічих коментарів. Найуживанішим знаком експресивного синтаксису є знак оклику.

Друге завдання цієї праці – скласти список слів із вибраних відгуків, які виражають емоційно-експресивну оцінку та з їхньою допомогою визначити відмінності у вираженні емоцій під час коментування обома статями.

У дослідженому матеріалі знайдено 178 емоційно-експресивно забарвлених слів, з них 115 (65%) належать позиціонованим жінкам, а 63 (35%) позиціонованим чоловікам. Серед 178 емоційно-експресивно забарвлених слів 111 (63%) – з позитивними відтінками значень, а 67 (37%) – з негативними. Поміж позитивно забарвлених слів, 39 (35%) належать чоловікам, наприклад: *зацікавило, класна, супер, чудовий, шикарна*, а 72 (65%) належать жінкам, наприклад: *обожнюю, краций, круто, прекрасна, надзвичайно*. Серед негативно забарвлених слів, 24 (36%) використали чоловіки, наприклад: *найтупіша, поганий, найбрудніша, ідіотизм, найгірша*, а 43 (64%) використали жінки, наприклад: *жертва, нудно, тупий, огидна, брехня*.

Отже, гендерним особливостям в процесі мовної комунікації належить значна роль, і головним критерієм комунікативної поведінки є саме дослідження емоційно-експресивної оцінки слів. Аналіз досліджених коментарів засвідчує, що жінки значно частіше вживають емоційну лексику (65%), ніж чоловіки (35%). Також жінки частіше емоційно висловлюються за допомогою знаків пунктуації: 22% жіночих коментарів; 18% чоловічих.

Також жінки частіше вживають знаки пунктуації для висловлення емоцій: 22% жіночі коментарі; 18% чоловічі. Гендерні відмінності під час інтернет-комунікації

вказують на те, що «жіночі» коментарі більше забарвлені емоційно-експресивною оцінкою, ніж чоловічі.

Список використаних джерел:

1. Агеєва В. П. Гендерна літературна теорія і критика / В. П. Агеєва // Основи теорії гендеру: навч. посіб. / за ред. М. М. Скорик. – К.: К.І.С., 2004. – С. 426–442.
2. Антощенко А. Гендерні особливості комунікативної поведінки / Анастасія Антощенко // Політико-інформаційного менеджменту, Студентські публікації. – 2015.
3. Вконтакте [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://vk.com/feed>
4. Герцовська Н. О. Проблема гендеру у сучасній лінгвістиці: чоловіча і жіноча мова / Н. О. Герцовська // Наукові записки. Серія «Філологічна». – 2013.
5. Говорун Т. В. Гендерна психологія / Т. В. Говорун, О. М. Кікінежді. – Київ: Академія, 2004.
6. Горошко О. І. Гендер у мережі: становлення теоретичної парадигми / Олена Ігорівна Горошко // Вісн. Міжнар. Слов'ян. ун-ту. Сер. Соціол. науки. – 2006.
7. Горошко О. І. Гендерні аспекти інтернет-комунікацій: автореф. дис. ... д-ра соціол. наук: 22.00.04 / О. І. Горошко; Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Х., 2010. – 33 с.
8. Грицяк Н. В. Формування гендерної політики в Україні: проблеми теорії, методології, практики: Моногр. / Грицяк Н. В. – Київ, Вид. НАДУ, 2004. – 384 с.
9. Дмитрієва О. А. Особливості інтернет-спілкування / О. А. Дмитрієва, О. О. Рибалко, С. С. Гладковський. – 2008.
10. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; голов. ред. В.Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
11. Есперсен О. Філософія граматики / О. Есперсен, пер. с англ. В. В. Пассека и С. П. Сафроновой. – М.: Изд-во иностранной литературы, 1958 – С. 400.
12. Жеребкіна І. А. Постмодернізм, психоаналіз і гендерна теорія: розвиток концепції суб'єкта: дис. докт. філос. наук / Жеребкіна І. А. – Харків, 2002.
13. Костюк О. О. Сутність гендеру та його розуміння канадськими учасниками міжнародної обмінної програми «Канада. Світ. Молодь» / О. О. Костюк // Національний університет «Острозька академія». – Острог, 2013.
14. Кречетников К. Г. Информационные технологии как средство индивидуализации обучения / К. Г. Кречетников // Тихоокеанский военно-морской институт им. С. О. Макарова. – 1988.
15. Мельник Т. М. Гендер як наука та навчальна дисципліна // Основи теорії гендеру: навч. посіб. / Т. М. Мельник. – Київ, 2004. – 536 с.
16. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі / Соломія Павличко. – Київ: Либідь, 1997. – 360 с.
17. Хамитов Н. В. Філософія и психология пола. – К.: Ника-Центр, 2001. – 222 с.